

EXPUNERE DE MOTIVE

Liberul acces la justiție este un drept fundamental, consacrat ca atare prin dispozițiile art. 21 din Constituția României. Nicio lege nu poate îngreuna acest drept, însă cu toate acestea nu discutăm despre un drept absolut, care nu comportă nicio limitare. Legiuitorul este îndrituit să adopte reguli de procedură în vederea asigurării unei bune desfășurări a proceselor, iar procedurile reprezintă uneori adevărate bariere împotriva unei libertăți absolute a părților unui proces.

Cu toate acestea, procedurile nu pot fi considerate în sine ca îngreunând liberul acces la justiție¹ - astfel cum este conturat în jurisprudența Curții Europene a Dreptului Omului, în temeiul articolului 6 din Convenție - decât în măsura în care acestea înfrâng într-un grad semnificativ drepturi procesuale esențiale, precum contradictorialitatea, dreptul la apărare, egalitatea de arme etc. Astfel s-a pronunțat și Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauzele *Golder împotriva Regatului Unit*, *Stanev împotriva Bulgariei* și *Zubac împotriva Croației*. În plus, limitările trebuie să urmărească un obiectiv legitim și este necesar să existe un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul urmărit, așa cum s-a statuat de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauzele *Markovic și alții împotriva Italiei* sau *Fayed împotriva Regatului Unit*².

În ceea ce privește desfășurarea proceselor prin sistem de videoconferință, atât timp cât garanțiile anterior menționate sunt respectate, toți participanții procesuali putând comunica unii cu ceilalți în timp real, similar situației în care s-ar afla fizic în sala de judecată, nu se poate invoca vreun prejudiciu. De aceea, în anumite situații, pentru motive justificate legate de buna desfășurare a proceselor și a funcționării sistemului judiciar, desfășurarea proceselor în sistem de videoconferință poate avea loc *de plano*, fără a fi necesar consimțământul participanților procesuali în acest sens.

¹A se vedea C. Ionescu, C.A. Dumitrescu, *Constituția României. Comentarii și explicații*, Editura C.H. Beck, 2017, p. 295

²A se vedea informațiile *in extenso* din https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_6_ROM.pdf

În cauza *Pönkä împotriva Estoniei*, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că ascultarea unei părți nu este necesar să fie efectuată în format fizic, în sala de judecată. Faptul că se execută o pedeapsă privativă de libertate nu împiedică luarea în considerare a altor opțiuni procedurale, cum ar fi audierea prin sistem de videoconferință, fără a se încălca art. 6 din Convenție. De asemenea, în cauza *Igranov și alții împotriva Rusiei*, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că dreptul de a fi ascultat în cadrul unei proceduri poate fi asigurat și prin proceduri alternative, precum sistemul de audiere prin videoconferință.

În ultimii ani, inclusiv în perioada pandemiei Covid-19, Ministerul Justiției a investit sume considerabile de bani în vederea dotării penitenciarelor și centrelor de detenție cu sisteme de videoconferință, pentru asigurarea participării deținuților la proceduri judiciare prin această modalitate. Mai exact, s-au cheltuit 725.944,11 lei pentru dotarea celor 44 de penitenciare și centre de detenție din România cu 102 terminale de audiere, potrivit datelor furnizate de Ministerul Justiției în august 2022³.

În perioada stării de urgență și apoi de alertă dintre martie 2020 și martie 2022, sistemele de videoconferință au fost utilizate în temeiul dispozițiilor procedurale speciale de desfășurare a proceselor, a căror aplicabilitate a fost însă limitată la această durată de timp. Odată cu încetarea situațiilor deosebite, sistemele de videoconferință au rămas aproape complet neutilizate, deținuții fiind rareori de acord ca audierile să aibă loc prin intermediul acestora.

³ 3 terminale în Penitenciarul Aiud, 2 terminale în Centrul de Detenție Brăila Tichilești, 2 în Centrul Educativ Buziaș, 3 în Penitenciarul Codlea, 5 terminale în Penitenciarul Craiova, 2 în Penitenciarul Deva, 2 în Penitenciarul Bistrița, 2 în Penitenciarul Arad, 3 terminale în Penitenciarul de Femei Ploiești – Târgușorul Nou, 3 în Penitenciarul Focșani, 5 terminale în Penitenciarul Gherla, 3 terminale în Penitenciarul Iași, 2 în Penitenciarul Mioveni, unul în Penitenciarul -Spital Constanța – Poarta Albă, 2 în Penitenciarul Satu Mare, 2 terminale în Penitenciarul Slobozia, unul în Penitenciarul Spital Dej, 2 în Penitenciarul-Spital Mioveni, unul în Penitenciarul-Spital Rahova București, 3 terminale în Penitenciarul Timișoara, 3 în Penitenciarul Vaslui, 4 terminale în Penitenciarul Constanța – Poarta Albă, unul în Penitenciarul-Spital Târgu Ocna, 2 în Penitenciarul Târgu Jiu, 2 terminale în Penitenciarul Baia Mare, unul în Centrul de Detenție Craiova, unul la Penitenciarul Miercurea Ciuc, 2 la Penitenciarul Galați, unul la Penitenciarul Ploiești, unul la Penitenciarul-Spital București Jilava, 2 terminale la Penitenciarul Tulcea, 2 la Penitenciarul Craiova Pelendava, 6 terminale la Penitenciarul Rahova, 2 la Penitenciarul Giurgiu, 2 la Penitenciarul Oradea, 2 la Penitenciarul Mărgineni, 2 la Penitenciarul Găești, unul la Centrul Educativ Târgu Ocna, 2 terminale la Penitenciarul Drobeta Turnu Severin, 3 la Penitenciarul București Jilava, 2 la Penitenciarul Brăila, 3 la Penitenciarul Botoșani, 2 la Penitenciarul Târgu Mureș, 3 terminale la Penitenciarul Bacău și încă un terminal figurează distinct în cadrul Administrației Naționale a Penitenciarelor.

În consecință, inițiativă legislativă propune un prim pas în vederea desfășurării proceselor prin sistem de videoconferință fără a fi necesar acordul părților, cu respectarea prevederilor art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, un proiect pilot în acest sens, limitat strict la contestațiile la executare formulate de către deținuții condamnați. Posibilitatea de participare la proces în format fizic este păstrată, însă lăsată la aprecierea instanței, pentru motive întemeiate – urmând a se efectua o analiză *in concreto*, regula rămânând, însă, audierea prin sistem de videoconferință. Nu în ultimul rând, principiul prezumției de nevinovăție și garanțiile procesuale necesar a fi acordate în acest sens nu sunt incidente în cazul acestui proiect pilot, acesta vizând exclusiv persoane condamnate, în cazul cărora nu sunt incidente cele menționate anterior.

În numele inițiatorilor:

Oana MURARIU – Deputat USR

Mihai-Alexandru BADEA – Deputat USR

Propunerea legislativă pentru modificarea art. 597 din Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală

NR.	DEPUTAT/SENATOR	SEMNĂTURĂ	PARTID
1	AKANCA ANDREI IULIAN		USR
2	DIANA BUZOIANU		USR
3	Diana Stoica		USR
4	Rodanu Bogdan		USR
5	BOTEZ MIHAI-CATALIN		USR
6	NEAGU DENISA-ELENA		USR
7	HANGAN POLYANNA		USR
8	HAVARNEANU FILIP		USR
9	EUGEN TERENCE		USR
10	MOLHAR RADU-IULIAN		USR
11	GURGU ADRIAN		USR
12	PODOSIU BENIAMIN		USR
13.	Lazar Ion Marian.		USR
14	Gheba Daniel Sorin		USR
15	FLIN APOSTOL		USR
16	WIEMER ADRIAN		USR
17	Cristian Gabriel WIEMER		USR
18	CRISTIAN BRIAN		USR
19	Lazar Teodor		USR
20	STORNEI RADU		USR
21	ANDREI MARIUS MIHAI		USR
22	ILIE VICTOR		USR
23	DIANA-SILVIA DIN		USR
24	BACTABETU VIOREL		USR

Propunerea legislativă pentru modificarea art. 597 din Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală

NR.	DEPUTAT/SENATOR	SEMNĂTURĂ	PARTID
25	CUPSEA IOAN		PNL
26	HABU GABOR		UDMR
27	TEOBOROIU MARYA		PSD